

Український державний університет залізничного транспорту

Кафедра економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом

УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

Пояснювальна записка і розрахунки
до кваліфікаційної роботи

МРЕ.032.02.06 ПЗ

Розробила: студентка 2 курсу, групи 214-ЕП-324
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
(роботу виконано самостійно, відповідно до
принципів академічної доброчесності)



(підпис)

Діана КАЛАШНИК

Керівник: професор, д-р. екон. наук

Наталія КАЛИЧЕВА

Рецензент: професор, д-р. екон. наук

Олена ДИКАНЬ

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом

Рівень вищої освіти: магістр

Спеціальність: 076 «Підприємництво та торгівля»

Освітня програма: «Підприємництво »

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,
професор, д-р екон. наук

_____ Володимир ДИКАНЬ
«_____» _____ 2026 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**
Калашник Діані Миколаївні

1 Тема «Управління кадровим потенціалом малого підприємства»

керівник Каличева Наталія Євгеніївна, д-р екон. наук, професор

затверджені розпорядженням по економічному факультету

від «27» лютого 2025 року № 70/25

2 Строк подання студентом закінченої роботи «06» січня 2026 року

3 Вихідні дані: Баланс ФОП за 2020-2024 рр.

Звіт про фінансові результати ФОП за 2020-2024 рр.

Звіт про рух грошових коштів ФОП за 2020-2024 рр.

Науково-методична література

Статистична інформація

Періодичні видання

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1 Теоретичні положення управління кадровим потенціалом підприємств малого бізнесу

2 Аналіз діяльності малого підприємства

3 Напрямки реалізації системи забезпечення ефективності управління

кадровим потенціалом малого підприємства

5 Перелік графічного матеріалу

1 Мета, об'єкт та предмет дослідження

2 Схема процесу забезпечення формування кадрового потенціалу підприємства

3 Чинники впливу на формування кадрового капіталу

4 -5 Аналіз стану зайнятості населення в Україні під час війни-

6-8 Аналіз господарської діяльності малого підприємства

9 Система управління кадровим потенціалом підприємства

10 Вдосконалення системи управління кадровим потенціалом ФОП «Маковоз Ю.О.» у розрізі його суб'єктів

11 Модель розвитку кадрового потенціалу підприємства

12 Управлінські інструменти, спрямовані на вдосконалення кадрового потенціалу малого підприємства

6 Консультанти окремих розділів

Розділ	Прізвище, ініціали, посада та науковий ступінь консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання «24» лютого 2025 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів	Строк виконання етапів	Примітка
1 Теоретичні положення управління кадровим потенціалом підприємств малого бізнесу	27.03.2025	викон.
2 Аналіз діяльності малого підприємства	14.05.2025	викон.
3 Напрямки реалізації системи забезпечення ефективності управління кадровим потенціалом малого підприємства	06.10.2025	викон.
Висновки	21.11.2025	викон.
Графічна частина	05.12.2025	викон.

Студент  Діана КАЛАШНИК

Керівник  Наталія КАЛИЧЕВА

Зміст

Вступ	6
1 Теоретичні положення управління кадровим потенціалом підприємств малого бізнесу	10
1.1 Теоретичні аспекти розвитку та управління кадровим потенціалом підприємства	10
1.2 Оцінювання кадрового потенціалу підприємства	18
1.3 Організаційно-економічні особливості забезпечення ефективності управління кадрами малих підприємств	26
Висновки до розділу 1	40
2 Аналіз діяльності малого підприємства	43
2.1 Стан зайнятості населення в малому бізнесі під час війни	43
2.2 Загальна характеристика малого підприємства	51
2.3 Аналіз використання основних виробничих фондів	52
2.4 Аналіз продуктивності праці і заробітної плати	57
2.5 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	61
Висновки до розділу 2	66
3 Напрямки реалізації системи забезпечення ефективності управління кадровим потенціалом малого підприємства	68
3.1 Система управління кадровим потенціалом підприємства: підхід до проєктування підсистем	68
3.2 Управління кадровим потенціалом малого підприємства: особливості та напрями вдосконалення	75

					<i>МРЕ. 032.02.06 ПЗ</i>			
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Управління кадровим потенціалом малого підприємства	Літ.	Арк.	Аркушів
Розроб.		Калашник						
Перевір.		Каличева					4	113
Рецензент						<i>УкрДУЗТ</i>		
Н. Контр.		Назаренко						
Затверд.		Дикань						

3.3 Моделювання розвитку кадрового потенціалу малого підприємства	85
Висновки до розділу 3	97
Висновки	100
Список використаних джерел	105

					МРЕ. 032. 02.06 ПЗ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дат		

АНОТАЦІЯ

Дана кваліфікаційна робота включає в себе 12 слайдів презентації, 113 аркушів пояснювальної записки формату А4, що включає 15 рисунків, 5 таблиць, 88 літературних джерела.

Ключові слова: РОЗВИТОК, УПРАВЛІННЯ, КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ, МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО, ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАДРАМИ, СТАН ЗАЙНЯТОСТІ, СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

Об'єктом дослідження є процес управління кадровим потенціалом малого підприємства.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних та практичних аспектів поняття «кадровий потенціал», ідентифікація чинників, які сприяють його зростанню, а також розробка управлінських інструментів для коригування та спрямування розвитку кадрового потенціалу малого підприємства.

У кваліфікаційній роботі розкрито методологічні положення та науково обґрунтовані рекомендації щодо управління кадровим потенціалом малого підприємства з урахуванням сучасних вимог в умовах війни, цифрової трансформації та інших викликів.

Сформовано теоретико-методичних основи та розроблено рекомендації щодо управління кадровим потенціалом малого підприємства в сучасних умовах.

Запропоновані підходи спрямовані на адаптацію кадрового потенціалу малих підприємств до викликів воєнного стану, цифровізації та глобальних трансформацій ринкової економіки.

ABSTRACT

This qualification work includes 12 presentation slides, 113 sheets of explanatory notes in A4 format, including 15 figures, 5 tables, 88 literary sources.

Keywords: DEVELOPMENT, MANAGEMENT, HUMAN RESOURCES, SMALL ENTERPRISE, ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC FEATURES OF ENSURING THE EFFICIENCY OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT, EMPLOYMENT STATUS, HUMAN RESOURCES MANAGEMENT SYSTEM

The object of the study is the process of managing the human resources of a small enterprise.

The purpose of the study is to generalize the theoretical and practical aspects of the concept of "human resources", identify the factors that contribute to its growth, and develop management tools for adjusting and directing the development of the human resources of a small enterprise.

The qualification work reveals methodological provisions and scientifically based recommendations for managing the human resources of a small enterprise, taking into account modern requirements in conditions of war, digital transformation and other challenges.

Theoretical and methodological foundations have been formed and recommendations have been developed for managing the human resources of a small enterprise in modern conditions.

The proposed approaches are aimed at adapting the human resources of small enterprises to the challenges of martial law, digitalization and global transformations of the market economy.

Список використаних джерел

- 1 Про оплату праці: закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
- 2 Господарський кодекс України: офіц. текст: станом на 16.01.2003 р. – Х.: Одіссей, 2007. – 240 с.
- 3 Про господарські товариства України : закон України: [офіц. текст : станом на 31.03.2023 р.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
- 4 Про підприємництво: закон України [офіц. текст станом 11.202.2022 року N 1953-IX]. Відомості Верховної Ради. 1991. № 14. стаття 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
- 5 Амоша О.І. Людський потенціал: механізми збереження та розвитку: монографія. НАН України. Ін-т економіки промисловості. Донецьк, 2008. 468 с.
- 6 Антонюк В.П. Динаміка кількісних і якісних характеристик трудового потенціалу промисловості як загроза її модернізації. *Економіка і організація управління*. 2016. № 3. С. 19-28.
- 7 Антонюк В.П. Ризики і втрати людського капіталу внаслідок війни. *Економічний вісник Донбасу*. 2022. Вип.1 (67). С. 110–116.
- 8 Безтелесна Л. Людський розвиток: підходи до трактування суті та умов його забезпечення. *Економіка України: Політико-економічний журнал*. 2009 . № 7. С. 4 – 12.
- 9 Близнюк В. Оцінка людського потенціалу економічного зростання України: теорія та практика. *Україна: аспекти праці*. 2006. № 5. С. 30–34.
- 10 Богиня Д.П. Основи економіки праці: навч. посіб. К. Знання-Прес, 2000. 313 с. 9.
- 11 Гриньова В. М. Писаревська Г.І. Управління кадровим потенціалом підприємства : монографія. Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. 228 с.

12 Грішнова О.А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки. К.: Т-во “Знання”, 2006. 367 с

13 Грузіна І.А., Дериховська В.І. Проблеми розвитку персоналу в системі стратегічного управління підприємством: монографія. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 252 с.

14 Далик В. П., Ярмус С. С., Стецьків А. Р., Доманський О. В. Інноваційні технології в управлінні кадровим потенціалом підприємства. *Інтернаука. Серія: «Економічні науки»*. 2024. № 4 (84). Т. 1. С. 50-57.

15 Державна служба статистики України : сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

16 Дикань В.Л., Кірдіна О.Г. Сутнісні аспекти конкурентоспроможності національної економіки. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2009. № 28. С. 13-20.

17 Дикань В. Л. Національна модель індустріального розвитку країни: організаційно управлінський аспект. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 81-82. С. 11-34.

18 Дикань В. Л. Товарознавство та комерційна діяльність: підручник / В. Л. Дикань та ін.; за ред. В. Л. Дикань. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 362 с.

19 Дикань В. Л., Воловельська І. В., Маковоз О. В. Економічна безпека підприємства: навч. посібник. Х.: УкрДАЗТ, 2011. 243 с.

20 Дикань В. Л., Єлагін Ю .В., Сухорукова Т. Г. Економіка праці на підприємствах залізничного транспорту: підручник. Х.: УкрДАЗТ, 2012. 275 с.

21 Дикань В. Л., Козинець А. С., Чупир Т. Я. Економічний аналіз ефективності діяльності залізниці: навчальний посібник. Харків, 2004. 161 с.

22 Дикань В. Л., Маслова В.О. Організація виробництва: навчальний посібник. Харків, УкрДАЗТ, 2013. 422 с.

23 Дикань В. Л., Обруч Г. В. Розроблення підходу до формування системи нематеріальної мотивації працівників підприємств залізничного транспорту в умовах цифровізації. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2020. № 1 (69). С. 96–107.

24 Дикань В.Л., Воловельська І.В. Концептуальні підходи до забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник економіки транспорту та промисловості*. 2018. №64. С.1-18

25 Дикань В.Л., Толстова А.В. Розвиток економіки України на основі принципу рівноправності відносин держави, бізнесу та суспільства. *Вісник економіки транспорту та промисловості*. 2018. № 63. С. 9-19.

26 Дикань О. В., Косінцева П. Ю. Потенціал цифровізації підприємств як основа розвитку людського капіталу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 83. С. 29-36.

27 Дикань, В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 1. Харків : УкрДУЗТ, 2021. 55 с.

28 Дикань, В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 2. Харків : УкрДУЗТ, 2021. 45 с.

29 Дикань, В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 3. Харків : УкрДУЗТ, 2021. 49 с.

30 Дикань, В. Л., Воловельська І.В., Каличева Н.Є. Економіка підприємства: конспект лекцій. Ч. 4. Харків : УкрДУЗТ, 2022. 50 с.

31 Дикань В. Л., Остапюк Б. Б., Кас'ян С. Б. Управління людським капіталом як складовою ресурсного потенціалу підприємств. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2024. № 88. С. 7-17.

32 Дроздова Ю., Бай С., Хмурова, В., Міняйло О., Буленок С. Вплив змін на потенціал розвитку підприємства. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Вип. 4(45). С. 153–164.

33 Дуда С. Т., Івасишин М. М. Трудовий потенціал України: проблеми зайнятості та шляхи їх подолання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2008. № 18.5. С. 125 – 128.

34 Ейкор Ш. Великий потенціал. Припиніть гонитву за успіхом і отримайте більше щастя й гараздів: пер.з англ. О.Чупи. К.: Вид. група КМ – БУКС. 2019. 224 с.

35 Захарова О. В. Управління інвестуванням у людський капітал:

методологія, оцінка, планування: монографія. Донецьк: «ДВНЗ ДонНТУ», 2010. 378 с.

36 Звонар В.П. Інноваційні технології розвитку соціального капіталу. *Демографія та соціальна економіка*. 2021. № 2(44) С.22-36.

37 Іваницька С.Б., Анісова Н.В., Петрова А.О. Кадровий потенціал підприємства: фактори формування та використання. *Ефективна економіка*. 2013. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2405>

38 Каличева Н. Є., Зленко О. В. Вплив управління персоналом на стратегічний розвиток залізничного транспорту в сучасних умовах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 62 (Спецвипуск). С. 75-82.

39 Каличева Н.Є. Обруч Г.В., Зайцева А.С. Управління персоналом підприємства в умовах цифровізації: особливості кадрового забезпечення організації виробничих процесів. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2025. № 90. С. 26-36.

40 Каличева Н. Є., Обруч Г.В., Калашник Д.М. Організаційно-економічні аспекти управління трудовим потенціалом малих підприємств. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2025. № 2 (91). С. 179-189. URL: <https://www.daemmt.odesa.ua/index.php/daemmt/article/view/584/537>

41 Капітанець С.В., Вареня Н., Корольчук О.Л., Кулініч Т., Кільницька О., Головачук Х. Проблеми забезпечення кадрової стабільності та безпеки в органах державної влади країн з перехідною економікою. *Світова спільнота-академія науки та інженерії. Операції з бізнесу та економіки*. 2021. №18. С. 815-821. URL: <https://wseas.com/journals/bae/2021/b565107-1352.pdf>

42 Карп'як М.О., Горбова Х.В. Збереження людського потенціалу як основного стратегічного ресурсу розвитку регіонів України в умовах російської агресії. *Регіональна економіка* . 2022. №2. С. 57–62.

43 Калашник Д. Організаційно-економічні особливості забезпечення ефективності управління кадрами малих підприємств: тези доповідей. Матеріали 85-ї студентської науково-технічної конференції (10 - 11 грудня

2025 р. м. Харків). Харків: УкрДУЗТ. 2025. С. 549-550.

44 Кільницька О.С., Старунська Л.В., Переуда С.Ю. Кадрова безпека сільськогосподарських підприємств України: оцінка та напрями забезпечення. *Scientific Horizons*. 2020. Том 23. № 11. С. 70-80. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/11020/1/SH_2020_23_11_70-80.pdf

45 Кірдіна О. Г. Завдання системи управління людським капіталом підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 42. С. 375-378.

46 Коляда О. Людський потенціал-основа процесу модернізації України. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/01/28/7386807/>

47 Конкурентоспроможність робочої сили в системі соціально-трудових відносин / Д. П. Богиня, Г. Т. Куліков, Л. С. Лісогор : НАН України; Ін-т економ. / Під ред. Л. Г. Томіліної, І. В. Нестеренка. К. : 2003. 214 с.

48 Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2007. 352 с.

49 Лансіоні П. П'ять пороків команди. Притча про лідерство. Київ: Наш формат, 2019. 192 с.

50 Лібанова Е.М. Людський розвиток в Україні. Інноваційні види зайнятості та перспективи їх розвитку. Київ : Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, 2016. 328 с.

51 Макаревич О. В. Формування інтелектуального капіталу через освітній процес. *Економіка і управління*. 2023. № 1 (97). С. 112-118.

52 Мартинова Л. Б. Людський потенціал та його значення у соціально-економічному розвитку країни. *International Scientific and Practical Conference «WORLD SCIENCE»*. 2016. Vol.2. № 2(6). С. 29-32.

53 Марущак О. Скільки залишиться українців після війни: експерти про скорочення населення та катастрофічне співвідношення жінок і чоловіків. URL: <https://tsn.ua/exclusive/skilki-zalishitsya-ukrayinciv-pislya-viyni-eksperti-poyasnili-chomu-skorochuvatimetsya-kilkist-naselennya-2358379.html>

54 Мацькевич О. Ю. Інвестиційне відтворення людського капіталу в системі менеджменту підприємства як інструмент соціально-економічного розвитку. *Інноваційна економіка*. 2013. № 4 (42). С. 165–170.

55 Новікова М.М., Мажник Л.О. Технологія управління персоналом: теоретичні та методичні аспекти: монографія; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2012. 215 с.

56 Обруч Г. В. Цифрові інструменти управління адаптацією персоналу підприємств залізничного транспорту в контексті забезпечення їх збалансованого розвитку. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2020. № 1(112). С. 113-118.

57 Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка. 2015. 430 с.

58 Осовська Г. В., Крушельницька О. В. Управління трудовими ресурсами : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / під ред. Є. В. Кліменчук. К. : Кондор, 2003. 223 с.

59 Павликівська О., Галиняк Л. Розвиток кадрового потенціалу як елемент стратегії підприємства. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 210–220.

60 Пілявський В.І. Результативність використання трудового потенціалу агропромислових підприємств. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. № 3. С. 161-171.

61 Професійний розвиток персоналу підприємств в системі мотиваційного менеджменту: колективна монографія / М. В. Семикіна, С. В. Дудко, А. А. Орлова та ін. Кропивницький: КОД, 2021. 440 с.

62 Рябчук О. Г., Гожуловський С. С. Особливості розвитку людського капіталу як основного фактора зростання економіки України. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 4. С.182–192.

63 Садовська Н.С. Формування трудового потенціалу організації в системі критеріїв ефективного функціонування. *Вісник Хмельницького*

національного університету. 2013. № 6. С. 250-253.

64 Самборська О., Воскобійник С., Шевченко Д. Збереження людського потенціалу в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 50. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-19>

65 Сахненко О. І. Основні види інвестицій в людський капітал. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5223>

66 Семикіна М. В. Стратегічне планування розвитку кадрового потенціалу України. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2010. № 1. С. 180 – 185.

67 Семикіна М.В., Тимошенко Д.М. Продуктивність праці: напрями підвищення. *Наука – виробництво*. 2015. С. 21-24. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/3869/1/produktyvnist%ca%b9%20pratsi.pdf>

68 Сидорко Н. Л. Роль інвестицій у формуванні людського капіталу (методологічний аспект). URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/biznes/2010_2/2010/02/100211.pdf

69 Скібіцький О. М. Розгляд окремих теоретичних питань управління людським потенціалом. *Економічний аналіз*. 2014. Том 18. № 1. С. 71–79.

70 Станіславів О. В., Коваленко О. М. Особливості управління персоналом підприємств на засадах діджиталізації. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 3. С. 20-24.

71 Тертична Л. І. Інноваційний розвиток і людський капітал. *Вісник Хмельницького національного університету: наук. журнал. Серія: Економічні науки*. 2005. № 2 (66). Т. 2. С. 179–183.

72 Токмакова І. В., Іванова А. Д., Бочков О. В. Формування системи управління знаннями на підприємствах залізничного транспорту в контексті забезпечення інноваційного розвитку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2023. № 83. С. 254-264.

73 Токмакова І. В., Овчиннікова В. О., Корінь М. В., Остапюк Б. Б. Управління розвитком персоналу підприємств залізничного транспорту в умовах цифровізації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2021. №

74. С. 139-149.

74 Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2004. 316 с.

75 Черенько Л. М. Модель рівня життя в умовах соціально-економічної нестабільності: монографія. К.: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи НАН України, 2021. 365 с.

76 Чорна Н.М., Фільштейн Л.М. Розробка пропозицій щодо ефективного використання робочого часу. *Наукові записки*. 2012. Вип. 12. Частина II. С. 110-113. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/aa9d9a62-5a6c-4cef-9b98-d8f381375987/content>

77 Чорнодід І.С. Соціальна конкурентоспроможність національної економіки: сутність, показники та чинники забезпечення: монографія. Чернівці: Технодрук, 2014. 383 с.

78 Шаульська Л. В. Соціально-трудова відносина як чинник розвитку трудового потенціалу. *Актуальні проблеми економіки*. 2005. № 6. С. 136-143.

79 Шацька С.Я., Григоренко Я.О. Напрями підвищення ефективності праці управлінського персоналу підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. №14. С. 596-598.

80 AI Security Trends 2025: Market Overview & Statistics. lakera.ai : website. URL : <https://www.lakera.ai/blog/ai-security-trends>

81 Charlwood A., Guenole N. Can HR adapt to the paradoxes of artificial intelligence? *Human Resource Management Journal*. First published: 07 January 2022. URL: <https://doi.org/10.1111/1748-8583.12433>

82 De Angelis, R., Vesci, M. Circular Economy Business Models, Value Creation and Humane Entrepreneurship: A Micro-Sized and Social Enterprise Perspective. *Circ.Econ.Sust.* 2025. № 5. P. 147–160.

83 Introducing the Investors in People Standard. URL: <http://www.investorsinpeople.co.uk>

84 Panasonic Automotive Systems Establishes PAS University, an In-House

University: Learning and Teaching Together – Building the Best Corporate Personnel Development System. news.panasonic.com: website. URL : <https://news.panasonic.com/global/topics/16286>

85 The White Company wins People Development Team of the Year. theretailbulletin.com : website. URL : <https://www.theretailbulletin.com/home-and-diy/the-white-company-wins-people-development-team-of-the-year-02-10-2024/>

86 Thurow L. Investment in Human Capital. Belmont, 1970. P. 15.

87 Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» / укладачі : В. Л. Дикань, Н. Є. Каличева, І. Л. Назаренко. Харків: УкрДУЗТ, 2023. 62 с

88 Студентська навчальна звітність. Текстова частина (пояснювальна записка). Загальні вимоги до побудови, викладення та оформлення: методичний посібник з додержання вимог нормоконтролю у студентській навчальній звітності /Козар Л.М. [та ін.]; за заг. ред. Л.М. Козара. Х.: УкрДУЗТ, 2018. 54 с.